

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
ANTONIO TIZZANO

föredraget den 7 februari 2002¹

1. Genom beslut som inkommit till domstolens kansli den 9 december 1999 har Sozialgericht Nürnberg i enlighet med artikel 234 EG ställt två frågor till domstolen om tolkningen av artiklarna 77.2 b och 78.2 b i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (nedan kallad förordningen).² Begäran om förhandsavgörande har särskilt skett i samband med fyra mål, som den nationella domstolen har förenat, och som avser lika många beslut av Bundesanstalt für Arbeit, Kindergeldkasse (det federala arbetsmarknadsverket, barnbidragsavdelningen, nedan kallat BAK), genom vilka ansökningar om familjebidrag som spanska medborgare, av olika skäl, ingivit till denna myndighet avslagits.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapsrätten

2. Artikel 77 i förordningen (i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983³ om förmåner till pensionärens minderåriga barn har följande lydelse:

”1. I denna artikel avses med ’förmåner’ dels familjebidrag för personer som får pension till följd av ålderdom, invaliditet, olycksfall i arbetet eller arbetssjukdom, dels sådana ökning av eller tillägg till pensioner som utges för barn till pensionären, med undantag för de tillägg som utges enligt försäkringssystem för olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar.

1 — Originalspråk: italienska.

2 — EGT L 149, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 57.

3 — EGT L 230, s. 6; svensk specialutgåva, område 5, volym 3, s. 13.

2. Oavsett inom vilken medlemsstats territorium som pensionären eller barnen är bosatta gäller följande:

a) Till den som får pension enligt endast en medlemsstats lagstiftning skall förmånerna utges enligt lagstiftningen i den medlemsstat som svarar för pensionen.

b) Till den som får pensioner enligt flera medlemsstaters lagstiftning skall förmånerna utges

i) enligt lagstiftningen i den medlemsstat i vilken han är bosatt, under förutsättning att han, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 79.1 a, har fått rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1 enligt denna stats lagstiftning eller,

ii) om denna förutsättning inte är uppfylld, enligt den medlemsstats

lagstiftning som han längst har omfattats av, under förutsättning att han, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 79.1 a, har rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1 enligt denna lagstiftning. Om han inte har sådan rätt enligt denna lagstiftning, skall villkoren för att få förmåner enligt andra berörda medlemsstaters lagstiftning utredas i fallande ordning allt efter längden av de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt dessa medlemsstaters lagstiftning.”

3. Analogt stadgas i artikel 78 i förordningen om förmåner till barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna följande:

”1. I denna artikel avses med ’förmåner’ dels familjebidrag för och, i förekommande fall, tillägg eller särskilda bidrag för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna, dels pensioner till sådana barn, med undantag för de pensioner som har beviljats enligt försäkringssystem för olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar.

2. Förmåner till barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna skall beviljas enligt följande regler, oavsett inom vilken medlemsstats territorium som barnet

eller den fysiska eller juridiska person som faktiskt försörjer barnet är bosatt:

a) Barn till sådana avlidna anställda eller egenföretagare som omfattades av endast en medlemsstats lagstiftning: enligt denna stats lagstiftning.

b) Barn till sådana avlidna anställda eller egenföretagare som omfattades av flera medlemsstaters lagstiftningar: enligt ettdera av följande alternativ:

i) Enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium barnet är bosatt, under förutsättning att det, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 79.1 a, enligt denna stats lagstiftning har rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1.

ii) I andra fall enligt lagstiftningen i den medlemsstat vars lagstiftning den avlidne längst hade omfattats av, under förutsättning att barnet, i

förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 79.1 a, enligt denna stats lagstiftning har rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1. Om det inte har sådan rätt enligt denna lagstiftning, skall villkoren för att få förmåner enligt andra berörda medlemsstaters lagstiftning utredas i fallande ordning allt efter längden av de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt dessa medlemsstaters lagstiftning.

Den medlemsstats lagstiftning som gäller vid beviljande av de förmåner som avses i artikel 77 till en pensionärs barn skall dock fortsätta att gälla efter pensionärens död vid utgivande av förmåner till hans barn.”

4. I artikel 79.1 föreskrivs dessutom, med hänvisning till båda de ovan beskrivna bestämmelserna, att "[f]örmåner som avses i artikel 77 och 78 skall utges enligt den lagstiftning som har fastställts med tillämpning av bestämmelserna i dessa artiklar av den institution som svarar för tillämpningen av denna lagstiftning och på dess bekostnad som om pensionären eller den avlidne endast hade omfattats av den behöriga statens lagstiftning". I artikel 79.1 a föreskrivs dock att "[o]m denna lagstift-

ning föreskriver att rätten att få, bibehålla eller återfå förmåner är beroende av längden av försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, skall längden i förekommande fall fastställas med beaktande av bestämmelserna i artikel 45 eller artikel 72°.

Den nationella lagstiftningen

5. I det spanska kungliga dekretet nr 1/1994 med allmänna bestämmelser om social trygghet föreskrivs att ett familjebidrag skall utbetalas till pensionärer för varje underhållsberättigat barn som inte har fyllt 18 år, under förutsättning att familjens inkomst inte överstiger ett visst belopp. För handikappade barn med en invaliditetsgrad som är högre än 65 procent föreskrivs i det nämnda dekretet däremot att ett familjebidrag utan ålders- eller inkomstgräns skall utbetalas. Utbetalningen av detta stöd för myndiga barn är emellertid inte förenlig med begreppet speciellt stöd enligt lag nr 13/1982 om social integrering av handikappade, vilket får till följd att de berörda, när situationen uppstår, måste välja ettdera av de alternativa systemen.

6. Vad avser den tyska lagstiftningen ges i Bundeskindergeldgesetz (den tyska lagen om barnbidrag, nedan kallad BKGG), i dess fram till slutet av år 1995 gällande lydelse, pensionärer rätt till familjebidrag för underhållsberättigade barn så länge

som barnen inte uppnått sexton års ålder och, i fall där det är fråga om fler än ett barn, under förutsättning att en viss inkomstnivå inte överstigs. Från och med år 1996 höjdes sedan åldersgränsen till 18 år, och inkomstgränserna avskaffades. I lagen föreskrivs dessutom att ett bidrag skall utbetalas fram till 27 års ålder i de fall barnen fortsätter sina studier för att erhålla en yrkesutbildning och fram till 21 års ålder, om de är arbetslösa. För barn som till följd av ett handikapp inte kan försörja sig själva skall enligt BKGG slutligen en förmån utan någon åldersgräns utbetalas.

Bakgrund och tolkningsfrågorna

7. Såsom jag har antytt har denna begäran om ett förhandsavgörande ställts inom ramen för fyra mål som den nationella domstolen har förenat. Målen har det gemensamt att de i olika hänseenden avser spanska medborgare som under viss tid har arbetat i Tyskland i egenskap av migrerande arbetstagare.

8. I det första målet har talan väckts av Alfredo Martínez Domínguez, som är spansk medborgare, bosatt i Spanien och som uppbär pension från såväl Spanien som Tyskland (där han arbetat under en viss tid). Trots att han var berättigad till familjebidrag i Spanien för en minderårig

underhållsberättigad dotter hade han, från april 1991 till oktober 1996 och från april 1997 till oktober 1997, inte rätt till utbetalning av dessa förmåner på grund av att inkomstgränsen enligt den spanska lagstiftningen överskridits. För att erhålla dessa bidrag ingav Alfredo Martínez Domínguez således en ansökan i Tyskland, där det som sagt från och med år 1996 inte föreligger någon inkomstgräns för utbetalning av familjebidrag. Hans begäran avslogs emellertid av BAK, som likaså avslog den därpå följande begäran om omprövning. Det slutgiltiga avslagsbeslutet överklagades således till den nationella domstolen.

medborgare, bosatt i Spanien och som uppbär pension från Spanien och från Tyskland (där han på samma sätt arbetat under en viss tid). I Spanien erhöll han familjebidrag för tre underhållsberättigade barn så länge som de inte uppnått myndighetsåldern. Sedan rätten att erhålla dessa förmåner enligt den spanska lagstiftningen upphört, ingav han i november 1997 en ansökan om att erhålla motsvarande bidrag i Tyskland, varvid han gjorde gällande att barnen fortsatte sin yrkesutbildning och att bidragen enligt den tyska lagstiftningen således skulle utbetalas fram till dess de uppnått 27 års ålder. Även i detta fall avslogs begäran och den därpå följande begäran om omprövning av BAK, vars slutgiltiga avslagsbeslut överklagades till den nationella domstolen.

9. Talan i det andra målet har väckts av Joaquin Benítez Urbano, som även han är spansk medborgare, bosatt i Spanien och som uppbär pension från Spanien och Tyskland (där han även arbetade under en viss tid). I augusti 1996 ingav han en ansökan om att från Tyskland erhålla familjebidrag för en handikappad myndig dotter, som i Spanien erhöll det speciella bidraget enligt lag nr 13/1982 om social integrering av handikappade, och som av detta skäl inte kunde erhålla familjebidrag i Spanien (som följaktligen inte hade begärts). Denna begäran och den därpå följande begäran om omprövning avslogs av BAK, vars slutgiltiga avslagsbeslut överklagades till den nationella domstolen.

11. Talan i det fjärde målet har i stället väckts av Carmen Dolores Calvo Fernández, som är änka efter en spansk medborgare som under en viss tid arbetat i Tyskland, där han före sin död (som inträffade år 1985) hade rätt till pension, men inte till familjeförmåner. Carmen Dolores Calvo Fernández, som redan var berättigad till familjebidrag i Spanien för de tre underhållsberättigade barnen (som alla är bosatta i Spanien och uppbär barnpension i Spanien och Tyskland), ansökte i juni 1992 om familjeförmåner även i Tyskland. Det är dock inte klart huruvida hon med denna begäran åsyftade att erhålla full utbetalning av förmånerna även i Tyskland eller endast att komplettera de i Spanien erhållna bidragen med det större förmåns-

10. Talan i det tredje målet har väckts av Agapito Mateos Cruz, som likaså är spansk

beloppet enligt den tyska lagstiftningen. Såsom i de andra fallen avtog BAK dock begäran och den därpå följande begäran om omprövning. Det slutgiltiga avslagsbeslutet har talan således överklagats till den nationella domstolen. BAK har därefter likaså avslagit en ny begäran från Carmen Dolores Calvo Fernández om att erhålla familjebidrag för dem av hennes barn som fortsätter sin yrkesutbildning efter det att de fyllt 18 år. Det beslut genom vilket begäran om omprövning av detta beslut avtog har likaså överklagats till den nationella domstolen. I beslutet om hänskjutande har det för övrigt inte preciserats huruvida målet vid den nationella domstolen i Carmen Dolores Calvo Fernández fall avser båda överklagandena eller endast ett av dem.

fall är tillämplig även efter Spaniens anslutning till gemenskapen, nedan kallad konventionen).

13. Sozialgericht Nürnberg ansåg således, mot bakgrund av de känsliga gemenskapsrättsliga frågor som uppkommit i de mål som var anhängiga vid domstolen i fråga, att det var nödvändigt att vända sig till domstolen med begäran om ett förhandsavgörande och att ställa följande frågor:

12. Det är för förevarande mål viktigt att påpeka att det av beslutet om hänskjutande klart framgår att rättigheterna till pension i Tyskland inte i något av de fyra ovan beskrivna fallen förvärvats på grund av endast tyska bestämmelser om social trygghet, eftersom de för detta nödvändiga minimiavgifterna inte i något fall betalats i Tyskland. Rättigheterna i fråga har tvärtom endast tack vare beaktandet av de ytterligare avgifter som betalats i Spanien uppstått i Tyskland, vilket i de tre första fallen skett med stöd av bestämmelserna i förordning nr 1408/71 om sammanläggning av avgifter som betalats i olika medlemsstater. I det fjärde fallet däremot hade detta skett med tillämpning av den bilaterala konventionen om social trygghet mellan Tyskland och Spanien (en konvention som ingåtts år 1973 och som i förevarande

”1) Skall artikel 77.2 b, jämförd med artikel 79.1 i förordning (EEG) nr 1408/71, tolkas så, att familjebidrag för underhållsberättigade barn till pensionärer — om rätten till pension i en medlemsstat inte endast har sin grund i medlemsstatens lagstiftning, utan i samordnande bestämmelser i europeisk socialrätt — skall betalas fullt ut om rätten till pension från en annan medlemsstat än bosättningsstaten föreligger för perioder, eller först uppstår vid en tidpunkt, då bidragssökanden inte hade eller inte längre hade rätt till de familjebidrag som anges i bosättningsstatens lagstiftning, som en följd av att en åldersgräns eller en inkomstgräns har överskridits eller som en följd av att ingan ansökan härvid har ingivits?

2) Skall artikel 78.2 b, jämförd med artikel 79.1 i förordning (EEG) nr 1408/71, tolkas så, att familjebidrag till barn till en avliden arbetstagare eller egenföretagare som har omfattats av lagstiftningen i flera medlemsstater — när bidragssökanden inte har rätt till barnpension i en medlemsstat, vars lagstiftning varit tillämplig, vare sig på grund av enbart lagstiftningen i denna medlemsstat eller på grund av samordnande bestämmelser i europeisk socialrätt — skall betalas fullt ut, när rätten till barnpension från en annan medlemsstat än bosättningsstaten föreligger för perioder eller först uppstår från en tidpunkt, då bidragssökanden inte hade eller inte längre hade rätt till sådana bidrag som anges i bosättningsstatens lagstiftning, som en följd av att en åldersgräns eller en inkomstgräns har överskridits eller som en följd av att ingen ansökan har ingivits?”

14. I målet vid domstolen har, förutom klagandena i målen vid den nationella domstolen, den tyska och den spanska regeringen och kommissionen yttrat sig. I syfte att mer noggrant rekonstruera den tillämpliga nationella lagstiftningen och bestämmelserna i konventionen har domstolen genom skrivelse av den 24 juli 2001 av de regeringar som yttrat sig begärt vissa förtydliganden. Dessa förtydliganden har lämnats i skrivelser som inkommit den 2 och den 30 augusti 2001.

Rättslig bedömning

Inledning

15. I artiklarna 77 och 78 i förordningen regleras på ett analogt sätt, såsom klart framgår av deras ordalydelse, förmåner för underhållsberättigade barn till pensionärer och förmåner för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna, enligt i båda fallen samma grundsats. I artiklarna föreskrivs särskilt att om de personer som uppstår pension (i det första fallet) eller de avlidna arbetstagarna (i det andra fallet) har omfattats av lagstiftningen i flera medlemsstater, såsom i de fall som här är i fråga, utges förmånerna som regleras i dessa bestämmelser i princip av den medlemsstat där förmånstagaren är bosatt (punkt 2 b i). Om rätten till förmånerna i fråga emellertid inte har förvärvats på grundval av lagstiftningen i den staten (med beaktande även av bestämmelserna i förordningen om sammanläggning av försäkringsperioder och om fastställande av längden av verksamhetsperioder om vilka det erinras i artikel 79), skall sagda förmåner utges av den stat vars lagstiftning pensionären eller den avlidne arbetstagaren den största tiden har omfattats av (uppenbart under förutsättning att den ifrågavarande rättigheten förvärvats på grundval av lagstiftningen i den staten, med beaktande även i detta fall av bestämmelserna om sammanläggning av försäkringsperioder och om fastställande av längden av verksamhetsperioder) (punkt 2 b ii).

16. I de fall som ligger till grund för förevarande begäran om förhandsavgörande var som framgått ovan förmånstagnarna av förmåner för underhållsberättigade barn eller för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna bosatta i Spanien, där sagda förmåner i princip skulle utbetalas. På grundval av den spanska lagstiftningen förelåg emellertid inte rätten till förmånerna i fråga till följd av

— antingen att inkomstgränsen enligt den spanska lagstiftningen under vissa perioder överskridits (målet *Martínez Domínguez*),

— eller att underhållsberättigade barn uppnått en viss ålder (målen *Mateos Cruz* och *Calvo Fernández*),

— eller att den berörde valt att uppbära andra förmåner som inte är förenliga med förmånerna i fråga (målet *Benítez Urbano*),

— eller slutligen (en slutsats som kanske kan dras av uppgifterna i målet *Calvo Fernández*) att rätten innebar utbetalning av lägre belopp än dem som redan utbetalats i en annan stat än bosättningsstaten.

17. Mot bakgrund således av att pensionärerna (i fallen *Martínez Domínguez*, *Mateos Cruz* och *Benítez Urbano*) och den avlidne arbetstagaren (i fallet *Calvo Fernández*) under en viss tid hade omfattats av den tyska lagstiftningen, vill den nationella domstolen med de två tolkningsfrågorna i själva verket få klarlagt huruvida den tyska myndigheten, enligt artiklarna 77, 78 och 79 i förordningen, är skyldig att utbetala förmåner som av de skäl som redovisats inte erhållits i Spanien (eller att utbetala komplettering av dessa), i den utsträckning som sagda förmåner skulle ha utbetalats om enbart den tyska lagstiftningen hade tillämpats.

18. För att besvara dessa frågor, som här går igenom gemensamt, skall jag framför allt inledningsvis, mot bakgrund av gemenskapens rättspraxis, lämna några allmänna synpunkter på tolkningen av de tillämpliga bestämmelserna i förordningen, för att sedan mer specifikt bedöma det svar som med hänvisning till de olika faktiska förhållandena i målen vid den nationella domstolen skall ges på frågorna.

Allmänna synpunkter

19. I artiklarna 77 och 78 i förordningen anges som framgått ovan kriterierna för att fastställa vilken medlemsstat som är behörig att utge förmånerna till underhålls-

berättigade barn eller till barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna, särskilt i fall där pensionärerna (i det första fallet) eller de avlidna arbetstagarna (i det andra fallet) har omfattats av lagstiftningen i flera medlemsstater. Den medlemsstat som fastställts enligt dessa kriterier är skyldig att utge förmånerna i fråga, även om rätten till dem inte endast har förvärvats i denna stat på grundval av den nationella lagstiftningen, utan med tillämpning av bestämmelserna i förordningen om sammanläggning av försäkringsperioder och om fastställelse av längden av verksamhetsperioder.

21. Just för att förhindra denna brist på överensstämmelse har domstolen således vid upprepade tillfällen angivit att "bestämmelserna i förordningen [nr 1408/71] inte kan tillämpas om de föranleder en minskning av de förmåner som den berörde personen kan göra anspråk på enligt lagstiftningen i endast en medlemsstat, på grundval av endast de försäkringsperioder som har fullgjorts enligt denna lagstiftning".⁵ Såvitt här är av intresse har domstolen särskilt klargjort att artiklarna 77 och 78 i förordningen skall tolkas "så, att den rätt till familjeförmåner som den medlemsstat svarar för, där den som uppbär pension, invaliditets- eller ålderdomsersättning eller ett efterlevande barn är bosatt, inte innebär att den rätt till högre familjeförmåner som tidigare har förelegat i en annan medlemsstat upphör".⁶

20. I princip, och i enlighet med den princip att endast en lag kan vara tillämplig som anges i artikel 13.1 i förordningen⁴, är sagda medlemsstat ensam behörig att utge de ifrågasvarande förmånerna, och att utge dem enligt gällande nationell lagstiftning och inom de gränser som anges i denna. Det kan dock hända att de berörda enligt denna princip berövas sådana rättigheter till gynnsammare förmåner som de förvärvat i andra medlemsstater endast på grundval av respektive nationell lagstiftning. Detta motsäger den princip som flera gånger fastställts i gemenskapens rättspraxis, enligt vilken "målet med artikel 48—51 i fördraget inte skulle uppnås om arbetstagarna på grund av att de utövade sin rätt till fri rörlighet skulle förlora sociala trygghetsförmåner som de under alla förhållanden har rätt till enligt lagstiftningen i endast en medlemsstat".

22. Det är dock viktigt att påpeka att den åberopade rättspraxisen uteslutande hänför sig till de fall i vilka de berörda rättssubjekten har förvärvat sociala trygghetsrättigheter i en annan medlemsstat än bosättningsstaten med stöd endast av lagstiftningen i denna stat (och inte av bestämmelserna i förordningen om sammanläggning av försäkringsperioder och om fastställelse av längden av verksamhetsperioder).

5 — Dom av den 27 februari 1997 i mål C-59/95, Bastos Moriana (REG 1997, s. I-1071), punkt 17, vari särskilt dom av den 21 oktober 1975 i mål 24/75, Petroni (REG 1975, s. 1149; svensk specialutgåva, volym 2, s. 477), punkterna 13 och 16, nämns.

6 — Domen i det ovannämnda målet Bastos Moriana, punkt 16, vari särskilt dom av den 12 juni 1980 i mål 733/79, Laterza (REG 1980, s. 1915), och dom av den 9 juli 1980 i mål 807/79, Gravina (REG 1980, s. 2205) nämns.

4 — Se i detta avseende dom av den 7 maj 1998 i mål C-113/96, Gómez Rodríguez (REG 1998, s. I-2461), punkt 27.

der), eftersom tillämpningen av förordningen endast i det fallet kan beröva dem sådana gynnsammare förmåner som de annars skulle ha rätt till.

23. Denna begränsning i rättspraxis framgår tydligt av domen i målet Bastos Moriana, i vilken det preciseras "att artiklarna 77.2 b i och 78.2 b i i förordningen skall tolkas så, att den behöriga institutionen i en medlemsstat inte är skyldig att bevilja personer som uppbär pension eller efterlevande barn som är bosatta i en annan medlemsstat ett familjebidragstillägg⁷ om de familjeförmåner som tillhandahålls av den medlemsstat där personerna är bosatta är lägre än förmånerna enligt lagstiftningen i den förstnämnda medlemsstaten, när pensionsrätten eller det efterlevande barnets rätt inte har förvärvats endast på grundval av försäkringsperioder som har fullgjorts i den staten".⁸ Såsom jag redan har erinrat om gäller detta "när rättigheterna för den som uppbär en pension eller för det efterlevande barnet uppkommit endast genom tillämpning av de regler om sammanläggning som föreskrivs i förordningen. I ett sådant fall medför inte tillämpningen av artiklarna 77 och 78 att de berörda personerna berövas förmåner som har beviljats med stöd av endast lagstiftningen i en annan medlemsstat."⁹

24. Analogt har domstolen i den senare domen i målet Gómez Rodríguez angivit att "om förmånerna i bosättningsstaten har upphört att utgå, på grund av en åldersgräns, är den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat inte skyldig att bevilja de berörda dessa förmåner annat än om de förvärvat denna rättighet endast på grundval av försäkringsperioder som fullgjorts i denna stat".¹⁰ Domstolen har således dragit slutsatsen att "artikel 78.2 b i förordningen skall tolkas så, att bestämmelserna i artikel 78.2 b ii inte är tillämpliga om en rätt till barnpension, som enligt artikel 78.2 b i inledningsvis förelåg i den medlemsstat där mottagaren är bosatt, har upphört att gälla till följd av en åldersgräns, medan den berörde, enligt lagstiftningen i en medlemsstat vilken den försäkrade har omfattats av, fortfarande skulle ha rätt till barnpension även efter åldersgränsens utgång, i fall av tillämpning av regeln om sammanläggning i artikel 79 i förordningen".¹¹

Bedömning av de förevarande fallen

25. Sedan detta klarlagts på det allmänna planet kan frågorna från Sozialgericht Nürnberg, med hänvisning till de olika faktiska omständigheterna i målen vid den

7 — För ett klagörende av vad som skall förstås med "familjebidragstillägg" skall det hänvisas till punkt 5 i domen i det ovannämnda målet Bastos Moriana, vari följande anges: "Sökandena ansökte vid Bundesanstalt für Arbeit om att beviljas tyska bidrag för minderåriga barn, eftersom dessa bidrag beviljas för längre perioder eller uppgår till högre belopp än de bidrag som beviljas i deras bosättningsstater. Sökandena begärde därför ett tillägg motsvarande skillnaden mellan det tyska bidraget och bidraget i deras bosättningsstater (nedan kallat bidragstillägg)."

8 — Domen i det ovannämnda målet, punkt 23.

9 — Punkt 19.

10 — Domen i det ovannämnda målet, punkt 32.

11 — Punkt 33.

nationella domstolen, enligt min mening utan svårighet besvaras mot bakgrund av den gemenskrättsliga praxis för vilken det redogjorts ovan, och närmare bestämt domarna i målen Bastos Moriana och Gómez Rodríguez. I likhet med kommissionen och den tyska regeringen anser jag nämligen att rätten till sociala trygghetsförmåner i de aktuella fallen förvärvats i bosättningsstaten, vilket får till följd att de ytterligare förmåner som begärts i en annan medlemsstat enligt rättspraxis skall utges endast under förutsättning att rätten till dessa förmåner inte uppkommit endast med stöd av lagstiftningen i den sistnämnda staten.

26. Jag tror nämligen inte att det — som däremot klagandena i målen och den spanska regeringen tycks göra — kan förnekas att en rätt till förmåner för underhållsberättigade barn eller för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna i de fyra här aktuella fallen har uppstått i bosättningslandet. Det kan förvisso inte råda några tvivel i detta hänseende i fallen Mateos Cruz och Calvo Fernández, eftersom de sociala trygghetsförmånerna precis som i de ovan angivna målen Bastos Moriana och Gómez Rodríguez faktiskt beviljats i bosättningsstaten, även om det var för kortare perioder eller med mindre betydande belopp än de som föreskrivs i lagstiftningen i den andra medlemsstaten vars lagstiftning de försäkrade likaså omfattats av. Samma svar skall sedan ges i målet Martínez Domínguez, eftersom de sociala trygghetsförmånerna även i det

fallet faktiskt, om än med vissa avbrott, beviljats i bosättningsstaten. Avbrotten berodde på att den i den spanska lagstiftningen härvid föreskrivna inkomsttröskeln tillfälligt överskridits. Men sagda svar gör sig enligt min mening gällande även i fallet Benítez Urbano, eftersom den berörde i princip hade rätt till de omtvistade förmånerna i bosättningsstaten och det förhållandet att dessa inte beviljades uteslutande berodde på hans val att komma i åtnjutande av olika förmåner som inte var förenliga med dessa.

27. Med hänsyn således till att rätten till förmåner för underhållsberättigade barn eller barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna i alla fallen uppstått i bosättningsstaten, skall de ytterligare förmåner som begärs i en annan medlemsstat, på grund av domarna i målen Bastos Moriana och Gómez Rodríguez, utges endast om rätten till förmånen har förvärvats med stöd av endast lagstiftningen i denna stat. Det ankommer dock inte på domstolen att bedöma huruvida detta villkor i de olika här aktuella fallen är uppfyllt eller inte (en fråga som vissa av klagandena vid den nationella domstolen uppehållit sig vid), då det uppenbart är en fråga om nationell rätt som den nationella domstolen har att besvara.

28. Jag skall här endast påpeka att en särskild fråga i detta avseende uppstår i fallet Calvo Fernández. Det följer nämligen av beslutet om hänskjutande att rätten till pension för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna i detta fall uppstått i Tyskland med stöd av ovan-

nämnda 1973 års konvention mellan Tyskland och Spanien. Enligt information från den tyska regeringen, som svar på en särskild fråga från domstolen, har denna konvention fortsatt att vara tillämplig i det förevarande fallet även efter Spaniens anslutning till gemenskapen och förordningens därpå följande ikraftträdande i Spanien. Skälet till detta var att de förmåner som utgavs med stöd av konventionen var gynnsammare för den berörde än de förmåner som beviljades enligt förordningen. Jag vill i detta avseende tillägga att det enligt min mening är riktigt att tillämpa konventionen i förevarande fall, eftersom den avlidne arbetstagaren hade erhållit rättigheterna enligt denna före Spaniens anslutning till gemenskapen, vilket får till följd att dessa rättigheter (och hans rättsinnehavares rättigheter) enligt domstolens rättspraxis inte kunde upphöra på grund av förordningens ikraftträdande.¹²

29. Sedan detta sagts anser jag att de rättigheter som förvärvats i en medlemsstat med stöd av en bilateral konvention med en annan medlemsstat, vid tillämpningen av

den princip som anges i domarna i målen Bastos Moriana och Gómez Rodríguez i det specifika fall som är i fråga här, utan tvekan måste likställas med rättigheter som följer av den förstnämnda statens sociala trygghetslagstiftning. Domstolen har nämligen redan tidigare preciserat att dess rättspraxis om tillägg till sociala trygghetsförmåner skall tolkas "så att uttrycket 'förmåner som erhållits med stöd av lagstiftningen i en enda medlemsstat' inte enbart avser de förmåner som föreskrivs i nationell lagstiftning och som fastställts av de nationella lagstiftarna, utan även avser de förmåner som följer av bestämmelser i internationella konventioner om social trygghet som gäller mellan två eller flera medlemsstater, som inkorporerats i deras nationella lagstiftning och som medför en förmånligare situation för den berörda arbetstagaren än den som blir resultat av gemenskapsbestämmelserna".¹³ Det är för övrigt uppenbart att den vid upprepade tillfällen ovan nämnda principen, enligt vilken tillämpningen av förordningen inte skall medföra att migrerande arbetstagare berövas gynnsammare förmåner som de annars skulle ha rätt till, i så fall skulle åsidosättas.

30. Av ovanstående följer således att de sociala trygghetsförmåner som i fallet Calvo Fernández förvärvats i Tyskland med stöd av den bilaterala konventionen skall jämföras med de förmåner som förvärvats med stöd av den sociala trygghetslagstiftningen i Tyskland. Det ankommer naturligtvis sedan på den nationella domstolen att fastställa huruvida rätt till de omtvistade familjeförmånerna i förevarande mål faktiskt föreligger i Tyskland med stöd av konventionen.

12 — Se i detta avseende dom av den 7 februari 1991 i mål C-227/89, Rönfeldt (REG 1991, s. I-323; svensk specialutgåva, volym 11, s. 9), i vilken domstolen har fastställt att "[a]rtiklarna 48.2 och 51 i fördraget... utgör hinder för att berörda arbetstagare förlorar sociala trygghetsförmåner till följd av att konventioner som gäller mellan två eller flera medlemsstater och som har inkorporerats i deras nationella rätt inte är tillämpliga efter ikraftträdandet av rådets förordning nr 1408/71" (punkt 29). Räckvidden av denna rättspraxis har senare preciserats i dom av den 9 november 1995 i mål C-475/93, Thévenon (REG 1995, s. I-3813), vari klargjordes att den i rättspraxis fastställda principen endast gäller fall i vilka rätten till fri rörlighet har utövats före förordningens ikraftträdande. I den vid upprepade tillfällen nämnda domen i målet Gómez Rodríguez har det å andra sidan angivits att den regel som har uppställts i domen i målet Rönfeldt är tillämplig i ett fall som det där aktuella, i vilket den avlidne arbetstagaren hade fullgjort försäkringsperioder i Tyskland och i Spanien före Konungariket Spaniens anslutning till Europeiska gemenskaperna (punkt 41). Se slutligen, för en ytterligare bekräftelse, dom av den 5 februari 2002 i mål C-277/99, Kaske (REG 2002, s. I-1261).

13 — Domen i det ovan nämnda målet Rönfeldt, punkt 27.

31. Mot bakgrund av ovanstående anser jag således att domstolen skall svara Sozialgericht Nürnberg att artiklarna 77.2 b och 78.2 b i förordningen, jämförda med artikel 79.1 i samma förordning, skall tolkas så, att om den rätt till förmåner för underhållsberättigade barn eller för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna som föreskrivs i dessa artiklar

förvärvats i den förmånsberättigades bosättningsstat, skall de ytterligare förmåner som begärs i en annan medlemsstat utges endast om rätten till dessa förvärvats i den sistnämnda staten med stöd endast av dess nationella lagstiftning eller av en konvention mellan denna stat och en annan medlemsstat som är tillämplig även efter förordningens ikraftträdande.

Förslag till avgörande

32. På grund av ovanstående föreslår jag att domstolen skall besvara frågorna från Sozialgericht Nürnberg på följande sätt:

Artiklarna 77.2 b och 78.2 b i rådets förordning nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, jämförda med artikel 79.1 i samma förordning, skall tolkas så, att om den rätt till förmåner för underhållsberättigade barn eller för barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna som föreskrivs i dessa artiklar förvärvats i den förmånsberättigades bosättningsstat, skall de ytterligare förmåner som begärs i en annan medlemsstat utges endast om rätten till dessa förvärvats i den sistnämnda staten med stöd endast av dess nationella lagstiftning eller av en konvention mellan denna stat och en annan medlemsstat som är tillämplig även efter ikraftträdandet av förordning nr 1408/71.